

НЕ СТАВМО ЗАЙВОЇ КОМИ

Нерідко мовці використовують сполуки *більш як, не більш як, раніше ніж, не раніше ніж, пізніше ніж, не пізніше ніж, довше ніж, не довше ніж*. Такі сполуки переважно стосуються значень часової тягlosti. Оскільки ці одиниці вирізняються своєю змістовою цілісністю, своєрідною нерозчленованістю, нерозкладністю, а отже і стосунком до єдиного другорядного члена речення — обставини, то ставити кому перед *як і ніж* у цих сполуках не потрібно. Наприклад: *Ми чекали повідомлення більш як два тижні; Діти працювали не більш як три години; Онуки приїдуть до бабусі не пізніше ніж післязавтра.*

Іван Вихованець

ОБИДВА ОКА Й ОБОЄ ОЧЕЙ

Узвичаїлася думка, що іменники середнього роду на **-о, -е, -я** другої відміни поєднуються переважно з числівником *обидва* (пор.: *обидва ока, обидва вуха, обидва села, обидва колеса, обидва слова, обидва міста, обидва поля, обидва речення, обидва визначення*) і зрідка — з числівником *обоє* (пор.: *обоє очей, обоє вух*). Проте багато з цих іменників в останні десятиріччя почали ширше вживатися із числівником *обоє*, напр.: *у такому разі необхідно впродовж дня закапувати препарати штучної сльози по 2 краплі 3-5 разів в обоє очей; у цей час хворі можуть відчувати якийсь особливий запах або раптово оглухнути на одне чи обоє вух; Проте обоє сіл — ніби приховані за лісами; Обоє міст разом з Варшавою — це три кити, на яких сформувалася сучасна Польська держава; Обоє коліс мотоблока ідуть по одному міжряддю; Обоє вікон виходили в сад.; А слово «мапа» утворилося від англійської назви карти — тар. І як тепер критикувати і «карту», і «мапу», якщо обоє слів іншомовного походження. Деякі з названих іменників (око, вухо та ін.) уживали з числівником *обоє* ще класики української літератури, напр.: *А от тепер сказати можна так, / Що бачив там він на одне лиш око, / А на обоє тільки тут прозрів...* (М. Рильський); [Маша:] *Повільно, але недовго наводь**

дуло, заплющ одне око... [Оксана:] *А вона обоє заплющує, щоб не так страшно* (І. Микитенко). Властиві такі сполуки також українським прислів'ям та приказкам: *Лучче одно око своє, ніж чужій обоє*.

Отже, сьогодні маємо підстави скорегувати узвичаєну думку і рекомендувати паралельно вживати числівники *обидва*, *обоє* з такими найуживанішими іменниками середнього роду, як *око*, *вухо*, *село*, *місто*, *колесо*, *вікно*, *відро*, *слово*, *речення*, *визначення* та ін., пор.: *обидва ока* і *обоє очей*, *обидва вуха* і *обоє вух*, *обидва села* і *обоє сіл*, *обидва міста* і *обоє міст*, *обидва колеса* і *обоє коліс*, *обидва вікна* і *обоє вікон*, *обидва відра* і *обоє відер*, *обидва слова* і *обоє слів*, *обидва речення* і *обоє речень*, *обидва визначення* і *обоє визначень* тощо.

Катерина Городенська

РАЗОМ З ТИМ ЧИ ВОДНОЧАС?

І сполука *разом з тим*, і слово *водночас* мають значення 'у той самий час, у той же час; одночасно'. Останнім часом досить активно використовують сполуку *разом з тим* (порівняймо російське *вместе с тем*). Ось приклади з газети «Українське слово»: *Ця ідея, безумовно, мала позитивне значення для розбудови загальнонаціонального мовлення, але, разом з тим, завдала помітного «удару» по місцевому мовленню; Чому нинішня еліта (і особливо — політичне керівництво), сама будуючи за кордоном, посилаючи своїх дітей туди на навчання, разом з тим не дбає про науку і освіту у своїй державі?; Закон про мови передбачає рівноправний розвиток та функціонування мов усіх національностей, які проживають в Україні. Тобто ми поважаємо інші народи, але, разом з тим, і вони повинні поважати корінний народ України, вивчати й вміти розмовляти його мовою.*

Проте більшою мірою відповідає духові української мови слово *водночас*, наприклад: *Буть агрономом і поетом, Їй-богу, можна водночас* (М. Рильський); *Хороша, барвіста і водночас проста мова Івана Вазова зробила приступним його роман для найширших кіл читачів* (П. Тичина); *Наші люди, особливо*